

УДК 378. 016: [373. 3. 011. 3 – 015: 373. 3. 013]

DOI: 10.35619/.vi2.21

Петренко Оксана

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-6906-3542,
e-mail: oksana.petrenko@rshu.edu.ua

Петренко Інна

доктор філософії, викладач кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-2320-6100,
e-mail: inna.petrenko@rshu.edu.ua

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті на основі цілісного аналізу теорії та практики професійної освіти схарактеризовано теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації і здійснення виховної роботи з учнями молодшого шкільного віку в Новій українській школі. З'ясовано, що в умовах модернізації системи вищої педагогічної освіти в Україні суттєво змінюються напрями, зміст і сутність професійної підготовки вчителя початкових класів.

Доведено, що в процесі вивчення майбутніми вчителями початкових класів фахових дисциплін в закладі вищої педагогічної освіти ефективно відбувається формування і розвиток їхньої виховної компетентності (професійного мислення, емоційного інтелекту, творчих потенцій, засвоєння освітніх цінностей і ціннісних орієнтацій, досвіду соціальної адаптації та соціалізації зростаючої особистості до викликів і загроз сучасного українського соціуму). Складовими такої компетентності визначено: знання, уміння і практичні навички, досвід проєктування ефективних напрямів виховання дітей, комунікативні уміння й навички здійснення, аналізу й прогнозування ефективності педагогічної взаємодії усіх учасників виховного процесу в початковій школі на засадах дитиноцентризму, співпраці, співтворчості, сформована автономія та відповідальність через розвиток педагогічного мислення, творчу активність, самостійне вдосконалювання рівня організації виховного процесу в початковій школі.

Визначено й схарактеризовано сучасні провідні принципи організації і здійснення професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів з реалізації стратегії побудови виховного процесу в початковій школі.

Виокремлено й проаналізовано сутність основних вимог щодо змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації виховної роботи в Новій українській школі.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній вчитель початкових класів, виховна робота, початкова школа, виховна компетентність, учні молодшого шкільного віку, Нова українська школа.

Актуальність проблеми. Процеси підвищення якості професійної освіти та якості освітньої діяльності вищої школи спрямовані на формування особистості, яка відповідає потребам розвитку українського суспільства у XXI столітті. У цьому контексті особливої актуальності набувають питання оновлення змісту підготовки майбутніх учителів початкової школи в сучасних закладах вищої педагогічної освіти як екстраполяції глобальних освітніх тенденцій, що детермінують підвищення не лише якості, але й незаперечної значущості професійної підготовки майбутнього вчителя початкової ланки освіти завдяки орієнтації творчого освітнього середовища цих закладів на суб'єктність здобувача вищої педагогічної освіти, формування його як професійної, так і соціальної активності, громадянської позиції та патріотизму.

Упровадження Концепції «Нова українська школа» в освітній простір початкової школи актуалізувало важливість вирішення численних теоретико-методичних проблем професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів, формування його системних наукових знань, вироблення умінь і навичок їх практичного застосування у майбутній професійній діяльності, побудови ефективних суб'єкт-суб'єктних відносин, співпраці і співтворчості усіх учасників освітнього процесу, упровадження педагогіки партнерства, що має забезпечити сприятливі умови освіти, виховання, розвитку і соціалізації кожного з учнів молодшого шкільного віку [6].

Крім цього, актуалізуємо увагу на тому, що сучасний освітній процес в закладах вищої педагогічної освіти зорієнтований на динамічні позитивні зміни у професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів, що має забезпечити насамперед формування і розвиток їхнього професійного мислення, емоційного інтелекту, творчих потенцій, засвоєння освітніх цінностей та ціннісних орієнтацій, досвіду соціальної адаптації і соціалізації зростаючої особистості до викликів і загроз сучасного українського соціуму. На підставі зазначеного вище можемо зробити висновок, що сучасні тенденції і закономірності оновлення змісту професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, суттєві інтеграційні процеси впровадження провідних напрямів і принципів Нової української школи спрямовуються насамперед на

формування професійних компетентностей у межах змісту всіх дисциплін (обов'язкового і вибіркового компонентів) освітньо-професійної програми як єдність теоретичної та суто практичної підготовки, засвоєння як традиційних, так і інноваційних форм, методів та засобів власне здобуття якісної професійної освіти, умінь і навичок самоосвіти й професійного самовдосконалення. У цьому контексті, як зазначають О. Сергійчук і Ю. Багно, ефективна реалізація сучасних стратегічних освітніх завдань неможлива без підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої педагогічної освіти, позаяк «...вчитель сьогодні є носієм інтелектуального, морально-духовного, творчого потенціалу, завдяки чому детермінується розвиток зростаючої особистості людини та українського суспільства у цілому» [11, с. 174].

Зі свого боку, І. Зязюн неодноразово акцентував увагу на тому, що в «...процесі суспільних перетворень центральною фігурою є саме вчитель. Адже від його образу, соціальної позиції, інтелекту, ціннісно-цільових установок та морально-духовних ставлень залежать результати створення нової людини її професійної спроможності у продовж майбутнього дорослого життя...» [8].

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Розв'язанню актуальних проблем організації особистісно-орієнтованого освітнього простору в сучасних закладах освіти на всіх рівнях, наукового обґрунтування сучасної теорії і практики виховання, актуалізації інноваційного змісту, форм і методів здійснення виховного процесу присвячені дослідження І. Бега, О. Дубасенюк, І. Зязюна, В. Ільченко, В. Моляко, Н. Ничкало, О. Пехоти, О. Савченко, В. Рибалко, І. Якиманської й ін.

Розробленню й упровадженню у практику Нової української школи теоретичних засад формування і розвитку вчителя початкових класів, його професійного самовираження, самостановлення та самоствердження присвячено наукові праці Н. Бібік, В. Бондаря, М. Вашуленка, Л. Гриневич, О. Комар, Л. Кондрашової, Т. Кравчинської, О. Савченко, Г. Тарасенко, Л. Хомич та ін. Зокрема, В. Бондар актуалізував увагу на необхідності застосування інноваційних технологій управління освітнім процесом початкової школи, дотримання принципів управління, що забезпечують ефективність формування професійної компетентності та педагогічної майстерності вчителя [2].

Професійна підготовка вчителів початкових класів, формування їхніх професійних компетентностей, набуття досвіду виховання і розвитку дітей є предметом наукових пошуків І. Хижняк, О. Павлик, Н. Білоконної, О. Лисевич й ін.

Мета статті – на основі цілісного аналізу теорії та практики професійної освіти схарактеризувати теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації і здійснення виховної роботи з учнями молодшого шкільного віку в умовах Нової української школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У відповідності до стратегічних напрямів реформування початкової ланки освіти загальною метою й місією Нової української школи є «різнобічний розвиток особистості дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей, формування в неї загальнокультурних і морально-етичних цінностей, ключових і предметних компетентностей, необхідних життєвих і соціальних навичок, що забезпечують її готовність до продовження навчання в основній школі, життя у демократичному суспільстві. Найціннішим результатом початкової освіти в особистісному вимірі є здорова дитина, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя; це учень/учениця, які вміють вчитися з різних джерел і критично оцінювати інформацію, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином/громадянкою України» [7, с. 13].

Як зазначають М. Євтух і Н. Терентьєва, вирішення цих стратегічних завдань актуалізує низку ключових положень в діяльності Нової української школи, що «...потребують особливої уваги як з боку вчителів, так і з боку батьків і громадськості в цілому. Це, зокрема, формування ключових компетентностей учнів молодшого шкільного віку для життя, педагогіка партнерства; орієнтація на потреби дитини в освітньому середовищі початкової школи; готовність до упровадження інновацій як умотивований вчитель; нові стандарти і результати навчання; автономія школи і вчителя, прозоре фінансування освіти» [3, с. 72–77].

Результати аналізу практики діяльності закладів вищої педагогічної освіти дають підстави для висновку, що сьогодні особлива увага в суспільстві відведена підготовці майбутніх учителів школи першого ступеня, оскільки успішність реформ у цій освітній галузі суттєво залежить саме від «...умотивованого вчителя, який має свободу творчості й розвивається професійно, оскільки від його творчої активності, вмотивованості на самостійне досягнення вищого рівня професіоналізму і педагогічної майстерності залежить і буде залежати у майбутньому якість власне його освітньої діяльності й відповідна якість освіти, що здобувають учні» [7, с. 11].

Наступним важливим конструктом початкової ланки освітньої галузі є зміст навчання, виховання, розвитку і соціалізації учнів молодшого шкільного віку, що екстраполюється на перелік і сутність ключових компетентностей для життя, які визначені в Державному стандарті початкової освіти. Саме у змісті цього документа визначено мету початкової освіти, що полягає у всебічному розвитку дитини, її талантів, здібностей, компетентностей і наскрізних умінь та навичок відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [9].

Отже, сучасна професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів передбачає насамперед його формування як високопрофесійного фахівця,

який ознайомлений з сучасними світовими та вітчизняними психолого-педагогічними теоріями і концепціями виховання дитини у школі першого ступеня, ґрунтовно підготовлений до організації виховання молодших школярів та розв'язання важливих завдань їхньої життєтворчості.

У контексті останнього можемо зробити висновок, що особливістю підготовки вчителя початкових класів до самостійної організації виховної роботи в умовах Нової української школи є те, що, на відміну від учителів-предметників базової і старшої школи, його майбутня професійна діяльність має передбачати реалізацію багатопредметності в «...освітньо-виховному середовищі початкової школи, що має належати дітям..., а тому має бути безпечним місцем, де вони відчуватимуть себе захищеними та в безпеці, де відбуватиметься більшість навчальних і виховних видів діяльності. Окрім цього, освітньо-виховне середовище має відображати філософію концепції Нової української школи та освітню програму» [7, с. 51].

Як підсумок, можемо констатувати, що в умовах модернізації системи вищої педагогічної освіти в Україні суттєво змінюються напрями, зміст і сутність професійної підготовки вчителя початкових класів, оскільки «...основою всіх перетворень в освіті має стати реальне знання потенційних можливостей дітей, прогнозування потреб, мотивів і моделей виховання й розвитку зростаючої особистості» [4].

Відтак постає низка актуальних завдань професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до здійснення виховної роботи в початковій школі у процесі вивчення фахових дисциплін, серед яких провідними є підготовка майбутніх вчителів початкових класів до розуміння й глибокого усвідомлення проблем реформування та оновлення змісту, форм і методів освітньої, виховної, розвивальної і соціалізуючої власної професійної діяльності у початковій школі; актуалізація активного й відповідального ставлення до власної ролі вчителя-реформатора в організації процесів виховання молодших школярів; формування стійкої потреби і мотивації до постійного удосконалення та поглиблення власних професійних знань; сприяння набуттю професійної майстерності у процесі застосування засвоєних теоретичних фахових знань, відповідних умінь і практичних навичок під час педагогічної практики та в процесі подальшої самоосвіти й самоудосконалення; виховання відповідального ставлення до результатів своєї професійної діяльності; вироблення умінь і навичок організації та здійснення ефективної освітньої, виховної, розвивальної і соціалізуючої діяльності в освітньо-виховному середовищі початкової школи тощо [10].

У контексті зазначеного вище можемо зробити висновок, що у процесі вивчення майбутніми вчителями початкових класів фахових дисциплін в закладі вищої педагогічної освіти ефективно відбувається формування їхньої виховної компетентності, складовими якої є *знання* основних категорій, закономірностей й рушійних психологічних механізмів процесу виховання та самовиховання

зростаючої особистості; зміст, принципи, форми й методи організації виховного процесу в початковій школі; особливості позакласної та позашкільної виховної роботи, педагогічної співпраці з батьками молодших школярів; *уміння і практичні навички* – застосовування у власній виховній діяльності провідних форм, методів й засобів виховання молодших школярів; *досвід проектування ефективних напрямів виховання дітей* в початковій школі на засадах загальнолюдських і національних цінностей народу; планування та аналізування виховної роботи, здійснення корекції поведінки учнів початкових класів, володіння навичками формування виховного середовища в початковій школі; сприяння самовихованню та саморозвитку молодших школярів; *комунікативні уміння і навички* здійснення, аналізу й прогнозування ефективності педагогічної взаємодії усіх учасників виховного процесу в початковій школі на засадах дитиноцентризму, співпраці, співтворчості; *сформована автономія та відповідальність* через розвиток педагогічного мислення, творчу активність, самостійне вдосконалювання рівня організації виховного процесу в початковій школі.

Вирішення цих надзвичайно актуальних проблем теорії та методики професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до організації виховної роботи в початковій школі може бути здійснено у межах двох основних напрямів. Так, у межах першого напрямку необхідним є створення в закладі вищої педагогічної освіти умов ефективного вивчення, системного аналізу, узагальнення і застосування у процесі професійної підготовки вчителями початкових класів сучасних теорій, концепцій та передового педагогічного досвіду організації і здійснення виховної роботи та соціалізації учнів початкової школи. Тоді як у межах другого напрямку, що набув незаперечної актуальності в останні роки у зв'язку з агресією росії проти нашої держави, є необхідність упровадження в майбутню професійну діяльність вчителя початкових класів психолого-педагогічних концепцій «...формування самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста й демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей українського народу, національної самобутності» [5].

На підставі аналізу зазначеного вище є можливість визначити й схарактеризувати сучасні провідні принципи організації і здійснення професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів з реалізації стратегії побудови виховного процесу в початковій школі. Такими провідними принципами визначено:

- суб’єктність процесу виховання, гуманістичну його спрямованість, дотримання соціальної справедливості та рівних можливостей дітей у межах організації виховного процесу в початковій школі;
 - єдність виховного простору і демократичного управління процесом виховання в початковій школі;
 - упровадження програмно-цільового управління розвитком як виховного процесу, так і позитивної соціалізації та духовно-морального виховання молодших школярів;
 - виховання соціально активних і творчих особистостей як громадян демократичного суспільства, здатних реалізовувати свій особистісний потенціал на користь збереження цілісності та незалежності держави;
 - здійснення відповідального вибору на користь гуманістичних загальнолюдських та національних цінностей у побудові процесу виховання у початковій школі;
 - упровадження системного підходу до процесу професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, надання йому цілісності, безперервності та цілепокладання (тенденції і закономірності, мета, конкретні цілі, принципи, форми, методи, засоби та технології виховання);
 - формування гуманістичного стилю педагогічного спілкування та взаємодії у процесах виховання молодших школярів, стимулювання їхньої ініціативи, самостійності суджень, критичності мислення, моральних почуттів, їхньої причетності до того, що відбувається у класі [1, с. 92];
 - врахування у змісті професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів як історико-педагогічних знань, так і сучасних психолого-педагогічних теорій виховання зростаючої особистості;
 - орієнтація на зміни, що відбулися у сфері виховання в початковій школі у зв’язку із запровадженням нового Державного стандарту повної загальної середньої освіти та Концепції Нової української школи.
- У змісті професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до організації виховної роботи в Новій українській школі є всі підстави виокремити й схарактеризувати сутність основних вимог щодо її побудови, як-от:
- створення безпечного освітньо-виховного середовища закладу початкової освіти;
 - реалізація сучасних, зокрема інтерактивних, форм, методів, засобів та технологій виховної роботи, що використовуються як на занятті, так і в позаурочній і позакласній роботі;
 - формування умінь і навичок обґрунтування загальної мети та постановки виховних цілей, спрямованих на виховання й розвиток учнів молодшого шкільного віку, незалежно від їхніх здібностей та індивідуальних особливостей;

- реалізація виховних можливостей різних видів діяльності дитини (навчальної, ігрової, трудової, спортивної, художньої тощо);
- проектування ситуацій та подій, що розвивають емоційно ціннісну сферу дитини (культуру переживань та ціннісні орієнтації);
- розвиток ініціативності творчих здібностей, формування громадянської позиції, мотивації до праці та життя в умовах сучасного швидкозмінного світу, формування у молодших школярів культури здорового та безпечного способу життя;
- формування толерантності, умінь і навичок поведінки в полікультурному середовищі початкової школи;
- урахування культурних, етнічних, гендерних, ментальних особливостей дітей молодшого шкільного віку;
- визнання гідності, індивідуальної свободи і прав молодших школярів, їхнього сприйняття та визнання.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Вирішення такої важливої для сучасної теорії і практики професійної освіти майбутніх вчителів початкових класів в закладах вищої освіти психолого-педагогічної проблеми їхньої професійної підготовки до організації та здійснення виховної роботи у початковій школі має досить широкий спектр ще не досліджених наукових підходів, технологій і різнорівневих практичних аспектів. Подальших досліджень потребують питання застосування ІТ у формуванні досліджуваного феномена, його розвитку в дуальних формах освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. *Особистість у просторі духовного розвитку*: [навч. посіб.] / Іван Дмитрович Бех. Київ. : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Бондар В. І. *Дидактика*: Підручник для студ. вищих пед. навч. закл. Київ: Либідь, 2005. 264 с.
3. Євтух М. Б., Терентьева Н. О. Підготовка фахівця для Нової української школи як один із напрямів формування людини з новим типом мислення. *Наукова скарбниця Донеччини*. Слов'янськ, 2018. №1. С. 72–77.
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 23.12.2023).
5. *Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді в системі освіти України до 2025 року*. Наказ МОН України 06.06.2022 року №527. Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdilo-novu-kontseptsiyu-patriotichnogo-vuhovannya/> (дата звернення 23.12.2023).
6. *Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи* / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 17.12.2023).

7. *Нова українська школа: poradnik dla vchytelya* / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
8. *Педагогічна майстерність: Підручник* / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. В. Кривоніс та ін.; за ред. І. А. Зязюна. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
9. *Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»*. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>. (дата звернення 17.12.2023).
10. Савченко О. Я. *Виховний потенціал початкової освіти : [посібник для вчителів і методистів початкового навчання]* / Олександра Яківна Савченко. 2-ге вид., переробл. Київ: Богданова А. М., 2009. 226 с.
11. Сергійчук О. М., Багно Ю. М. Роль вчителя Нової української школи у реформуванні початкової освіти. *Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього: матер. III Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 квітня 2019 р., м. Чернігів)*. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. С. 174.

REFERENCES

1. Bekh I. D. *Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku : [navch. posib.]* [Personality in the Space of Spiritual Development: [a Study Guide]. / Ivan Dmytrovych Bekh. Kyiv: Akademydav, 2012. 256 s. [in Ukrainian]
2. Bondar V. I. *Dydaktyka: Pidruchnyk dlia stud. vyshchych ped. navch. zakl.* [Didactics: Textbook for University Students]. Kyiv: Lybid, 2005. 264 s. [in Ukrainian]
3. Ievtukh M. B., Terentieva N. O. *Pidhotovka fakhivtsia dlia Novoi ukrainiskoi shkoly yak odyh iz napriamiv formuvannia liudyny z novym typtom myslennia* [Training a Specialist for the New Ukrainian School as One of the Ways to Form a Person with a New Type of Thinking]. *Naukova skarbnytsia Donechchyny*. Sloviansk, 2018. №1. S. 72–77. [in Ukrainian]
4. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 05.09.2017 № 2145-VIII* [Law of Ukraine "On Education" dated 05.09.2017 No. 2145-VIII]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennia 23.12.2023). [in Ukrainian]
5. *Kontseptsiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi v systemi osvity Ukrainy do 2025 roku* [Concept of National-patriotic Education of Children and Youth in the Education System of Ukraine until 2025]. Nakaz MON Ukrainy 06.06.2022 roku No 527. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdyllo-novu->

kontseptsiyu-patriotychnogo-vyhovannya/(data zvernennia 23.12.2023). [in Ukrainian]

6. *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [New Ukrainian school. [Conceptual Framework for Secondary School Reform]. / M-vo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (data zvernennia: 17.12.2023). [in Ukrainian]

7. *Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia* [The New Ukrainian School: a Teacher's Guide] / Pid zah. red. Bibik N. M. Kyiv: TOV «Vydavnychiy dim «Pleiady», 2017. 206 s. [in Ukrainian]

8. *Pedahohichna maisternist: Pidruchnyk* [Pedagogical Excellence: a Textbook] / I. A. Ziaziun, L. V. Kramushchenko, I. V. Kryvonis ta in.; za red. I. A. Ziaziuna. 2 he vyd., dopov. i pererobl. Kyiv: Vyshcha shkola, 2004. 422 s. [in Ukrainian]

9. *Profesiynyi standart za profesiiamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)»* [Professional Standard for the Professions «Primary School Teacher of a General Secondary Education Institution», «Teacher of a General Secondary Education Institution», «Teacher of Primary Education (with a Primary Specialist Diploma)»]. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>. (data zvernennia 17.12.2023). [in Ukrainian]

10. Savchenko O. Ya. *Vykhovnyi potentsial pochatkovoї osvity : [posibnyk dlia vchyteliv i metodystiv pochatkovoho navchannia]* [Educational Potential of Primary Education : [a Guide for Teachers and Methodologists of Primary Education] / Oleksandra Yakivna Savchenko. – 2-he vyd., pererobl. Kyiv: Bohdanova A. M., 2009. 226 s. [in Ukrainian]

11. Serhiichuk O. M., Bahno Yu. M. Rol vchytelia Novoi ukrainskoi shkoly u reformuvanni pochatkovoї osvity [The Role of Teacher of the New Ukrainian School in Reforming Primary Education]. *Naukova spadshchyna akademika Ivana Ziaziuna u vymirakh suchasnosti ta maibutnoho: mater. III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (11-12 kvitnia 2019 r., m. Chernihiv)*. Cherkasy: Vydavets Chabanenko Yu.A., 2019. S. 174. [in Ukrainian]

**PROFESSIONAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS
FOR EDUCATIONAL WORK IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL**

Oksana Petrenko

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, Head at the Department of Theory and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6906-3542,
e-mail: oksana.petrenko@rshu.edu.ua

Inna Petrenko

Doctor of Philosophy (PhD),
Lecturer at the Department of Theory and Methods of Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2320-6100,
e-mail: inna.petrenko@rshu.edu.ua

Abstract. The article based on a holistic analysis of the theory and practice of professional education, describes the theoretical and methodological principles of training perspective primary school teachers to manage and implement educational work with primary school pupils in the New Ukrainian School. It has been established that in the context of the modernisation of the system of higher pedagogical education in Ukraine, there are significant shifts in the directions, content, and essence of primary school teacher training.

The author proves that in the process of studying professional disciplines by future primary school teachers in a higher pedagogical education institution, there is an effective formation and development of their educational competence (professional thinking, emotional intelligence, creative potential, assimilation of educational values and value orientations, experience of social adaptation and socialisation of a growing personality to the challenges and threats of modern Ukrainian society). The elements of such competence are as follows: the knowledge, skills, and practical abilities, experience in designing effective areas of childhood education, communication skills, and abilities to implement, analyse and predict the effectiveness of pedagogical interaction of all participants in the educational process in primary school based on child-centredness, cooperation, co-creation, formed autonomy and responsibility by developing pedagogical thinking, creative activity, and independent improvement of the level of organisation of the educational process in primary school. The article defines and describes the current leading principles of organising and conducting professional training of perspective primary school teachers in the implementation of

the strategy of creating an educational process in primary school. There has been highlighted and defined the essence of the basic requirements concerning the content of professional training of perspective primary school teachers for the organisation of educational work in the New Ukrainian School.

Keywords: professional training, perspective primary school teacher, educational work, primary school, educational competence, primary school pupils, New Ukrainian School.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2024 р.